

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

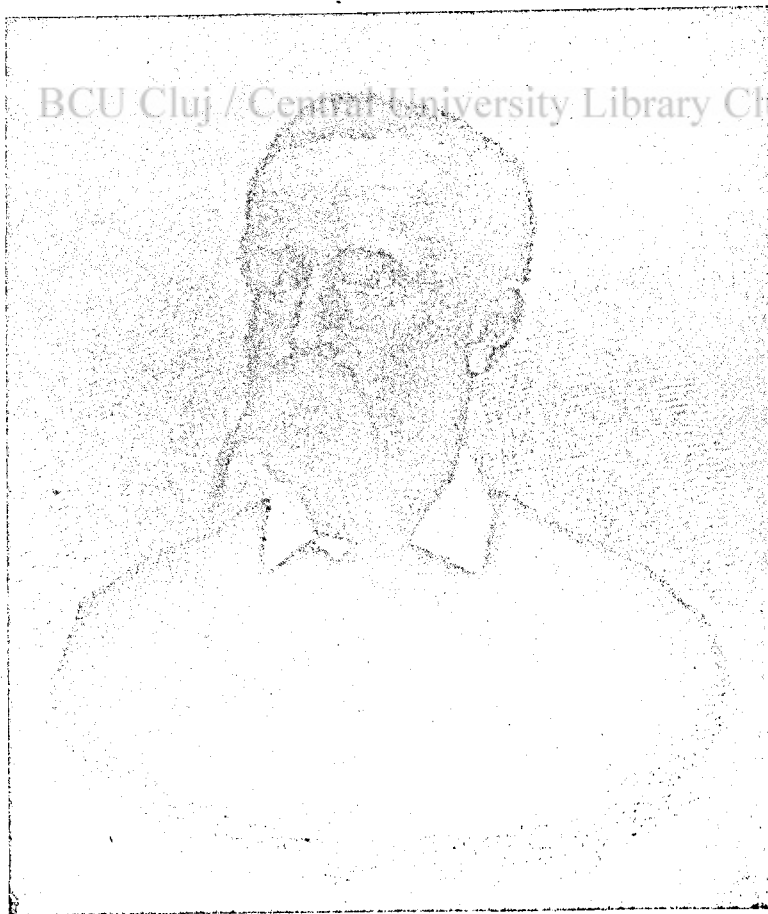
Magyar lángelmék.

Madách Imre.

Petőfi születésének esztendeje még egy lángelmét adott a magyar nemzetnek: Madách Imrét. Ő is 1823-ban született január 21-én, húsz nappal azután, hogy Petőfi megpillantotta a világot.

Madách Imre egyike azon nagy embereknek, akiknek neve átrepülte a Kárpátok hegyláncát, utat tört magának az idegen országok szellemi magaslataira. Mindössze alig élt negyvenegy esztendőt, de nagy munkája: *Az ember tragédiája* című színi (drámai) költeménye sok évezredet fog átélni. Páratlan nagy tudás, tapasztalat párosul ebben a könyvben a mély belátással. Szinte csodálkozunk, hogy egy ember, aki annyira távol él a művelődés középpontjától, a fővárostól, hogy tudott annyi bölcsességet összehordani?

Mert Madách ott éli át földi napjainak legnagyobb részét Nógrád megyében, részint szülőföldjén: Alsósztrégován, részint Csesztvén. Még iskoláit is nagyrészt odahaza végzi, csak három évet tölt Pesten, amíg a VII. és VIII. osztállyal s az első jogi évfolyammal elkészül. Húszéves korában már Nógrád megyében találjuk a vármegye szolgálatában s itt is marad 1848-ig, a szabadságharc esztendejéig. Ez a vidéki élet pedig alig alkalmas, hogy valakiben a nagy tudást s a nagy gondolkozást kialakítsa. Hiszen ehhez eszközök kellene: könyvtár, nagyműveltségű emberek köre, de hol keresse ezt az ember Nógrád megyében? Az egyedüllet, az elszigeteltség még a legfényesebb elmét is meg-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

viseli, mert még ezeknek is szükségük van lelki kiegészítőre, aki ébrentartsa, vagy új rugékonyságra keltse lelkükben a teremtő erőt. Még a nagy német költő, Goethe is érezte ennek liányát, pedig ott élt a legfelsőbb körökben, mint az uralkodó herceg barátja, s még neki is szüksége volt egy másik nagy német költőnek, Schillernek felfrissítő barátságára. Mennyivel nagyobb ennek a szüksége az eldugott vidéki nagy szellemre nézve. Madáchnak is volt egy jó barátja, aki rendkívül nagy hatással volt rá, akinek sokat is köszönhet: Szontagh Pál. Madách meg tudott nőni kedvezőtlen éghajlati viszonyok közt is, mert a szellem nagy birtokosai közé tartozott. De hány kiváló emberünk nem tud kifejlődni, elkallódik, mert előli a vidék, nem állnak rendelkezésére a szellem fejlődésének feltételei.

(Költőrként különben családi hagyomány a tanulni vágyas, a könyvek szeretete. Egyik őse, Rimay János (1632) szintén költő, s azt olvassuk róla, hogy igen komoly ember volt, s magyann szerette a könyveit, neki volt abban az időben a legnagyobb könyvtára.)

Madách minden tudását, tapasztalatát összegyezte korszaka nagy munkájában: *Az ember tragédiája* című színművében: amely világhírtvé tette nevét.

Mi az emberiség célja a földön? Madách az ő nagy művében azt feleli erre a kérdésre, hogy az emberiség célja: *a haladás, a fejlődés, a tökéletesedés.*

Ennek az igazságát senki sem vonhatja kétségbe. Nézzetek csak vissza. Mégis csak hosszú az út, mióta kitéttük a lábunkat a paradicsomból. Nagy az út azóta, amikor még barlangban laktunk, fügefalevéllel ruházkodtunk, durva kővel faragtuk a karót, a tüzet aig ismertük, s az ököl volt a legfőbb törvényhozónk nagy az út mostanáig, amikor égből nyuló palotákat építünk, a levegőbe repülünk, vasparipán lovagolunk, tüdőt, szemet, gyomrot reparálunk, s a törvény szeme ügyel személyünkre és vagyonunkra. De ezzel még nem érkeztünk el a határkőhöz. Mindez még tökéletlen; technika, közigazgatás, egészségügy, igazságszolgáltatás s minden a világon még csak itt áll a kezdet állomásain, az út vége elvész a beláthatatlan messzeségben. Még sokat kell mennünk, hogy új megállóhelyre érkezzünk.

Ezt a haladást, tökéletesedést Madách szerint nagy eszmék, gondolatok okozzák, nagy gondolatok, amelyek átalakítják a társadalom minden tényezőjét s magát a társadalmi életet is. Itt

van pl. egy nagy világvézető gondolat, és sokat koptatott *demokrácia*. Mit jelent ez községes nyelven? Jelenti az egyenlőség eszmé meg kell szüntetni a különbségeket ember ember közt, de nem csak a politikában, hanem a társadalomban s az anyagi és szellemi minden vonalán. Politikában pl. az általános szavazati joggal, társadalomban, hogy ne legyenek az osztályoknak kiváltságai. Az anyagi életben a demokrácia jelenti az élet örömei és kényelmeinek igazságosabb elosztását.

A szellemi életben jelenti a nagy művelési különbségek eltompítását, tudományos gosság levezetését az a több rétegek közé.

Ime egy nagy gondolat a maga nagy nyáiban, amely tovább viszi az emberiség fejlődés útján. És ilyen világmozgató gondolatok hosszú sora áll az emberiség rendelkezésére. Szabadság, vallás, tudomány, szabad verselés stb. mind ennek a célnak állnak a szolgálatában, mindenik tökéletesíti az emberiség társadalmi elhelyezkedését. De tökéletességről csak akkor beszélhetünk, ha *általánossá tesszük a nagy gondolat áldásait.*

Mindenkit kell részesíteni fényéből, oda kell hinteni kincseit minden embernek, mert mindenki nyáiban testvérek vagyunk, egy atyának gyermekei. *Ez az igazi demokrácia, ez Madách demokráciája.*

Madách szerint a nagy gondolat béna, ha magától nem cselekszik, munkásokra van szüksége, hogy bevilágíthasson a lelkekbe s általánossá tehesse jótéteményeit.

Sokan szemére vetik Madáchnak, hogy nagy munkájában, *Az ember tragédiájában*, csak keze szemüveggel nézi a világot s csak a sötét oldalakat mutogatja. Ebben van egy kis igazság, de Madách lelkének jósága éppen itt tükröződik vissza legjobban. *Mert ő azt tanítja, hogy nagy lelkek küzdenek a tömeg érdekeiért, a tömeg sohasem érti meg őket, sőt sokszor talán éppen üldözi, vagy vérpadra hurcolja.* A nemzeti lelkeket ez nem szabad, hogy visszariasszon. Nekik az a kötelességük, hogy küzdjenek a tömegért, még ha halál is a bérük, mert az élet küzdelmük nélkül nincs haladás, nincs élet, nincs boldogulása a tömegnek. Ezt csak jó lelkek tehetik meg s csak jó lelkek tudnak így gondolkodni az élet céljairól. Ilyen volt Madách.

Pedig az ő élete nem volt nagyon nagy sugaras. Beteges, szívbajos ember volt, aki nagy külső életet nem folytathatott. A szabadságharc idején éppen betegeskedett s így nem

vetett részt a nemzeti küzdelemben. De a megtorlás szenvedéseit ő is átélte. Egy menelőnek szállást adott s ezt a Bach korszak nagy munkájának minősítette. Egy évig kellett elszakadnia a családi tűzhelyétől s ennie a fogság kegyelme. És mikor hazaért, családi fészket felülva találta: felesége hűtlenné lett hozzá, elhagyta, aztán el is züllött egészen s kórházban halt meg... Szegény beteges költő lelke összeesett a csapások alatt. De lassan-lassan mégis emelkedett. A jóságos anyai kéz letörölte a sötét barázdákat, mélyen vallásos kegyelme, a Gondviselésbe vetett hite visszaadta a nyugalmát. S ez a lélekben megviselt ember tudott írni olyan fönségesen szép munkákat, mint *Az ember tragédiája*, amely legmeghatározóbb megnyilatkozása az ő finom lelke emberkereső jóságának. Nagy lélek kell hozzá, hogy a földi, akinek a szívet darabokra téptek, mégis a mennyi szeretettel tudjon lenni az emberek érdekeivel szemben! Nagy művét 1859-60-ban írta, megjelenése után kevéssel: 1864-ben meghalt.

Művét nagy hatással adták elő mindenfelé, különösen fényes sikerrel Berlinben, Hamburgban és Prágában. Fordításai közül különösen a német s az orosz mondható sikerültnek.

Az ember tragédiáját román nyelvre is lefordította Goga Oktávián, a kiváló román író.

Rass Károly.

magyar egyházak hűzdelmes sorsa.

Az anyagi nehézségek minden magyar egyházra megadó sulyal nehezednek rá. Nő el az aggodalmak az az elbánás, amelyben a kormány következetesen részesíti az egyházi intézményeket.

Mostanában ugyancsak kijutott a mostoha elbírásból. A rendes felügyeleten felül kormánybiztosok megfogadják meg az iskolákat, itt a jogi alapot, amott a más nyelv tanításának eredményét, máshol a diákok munkáját illetik bizalmatlan és gyanúsító kritikával. Mindezt egy tevszerű akciónak látszik, amelynek célja a magyar egyházak működésének korlátozása.

De nemcsak az intézményeknek, hanem a személyeknek is kijut a támadásokból. Glattfelder püspöknek a szava kell, Hirschler kolozsvári apátplébánost a kormány lapjai részesülnek mérges támadásokban. A múlt évben folyt le a tárgyalás a Királyhágó-melléki református püspökség ügyében. Kérdés, hogy a miniszter meg fogja-e ismertetni az új püspökség megalakulását, mely pedig a fennálló törvények szerint ment végbe.

A magyar evangélikusokat is keserű csalódások érték jogos törekvéseikben.

Erről szól az alábbi cikk, amelyet a szervezkedő magyar evangélikus egyháznak egyik lelkes, ifjú tagjától kaptunk.

A magyar evangélikusok sérelmei.

A trianoni békeszerződés törvénybe-íktatása után a magyar, sváb és tót evangélikusok a változott viszonyoknak megfelelően az Avarescu-kormány engedélyével 1921 július 6— és köv. napjain egyházmegyénként, illetve, egyházközségenként választott képviselőik után Kolozsváron alakuló alkotmányozó gyűlésre jöttek össze. Három napon át tartó tárgyalás után elfogadták az előkészítő bizottság egyházalkotmánytervezetét, mely „romániai, zsinatpresbiteri alapon álló ág. h. ev. összegyház” címmel a magyar, sváb és tót evangélikusoknak püspökségben való tömörülését célozta. Az egyházalkotmány jóváhagyásáig terjedő időre pedig egy öttagú *Végrehajtó Bizottságot* választottak br. Feilitzsch Arthur ny. miniszter elnöksége alatt. Az egyházalkotmányt a *Végrehajtó-Bizottság* küldöttségileg nyújtotta át Ófelségének, Avarescu miniszterelnöknek s az érdekelt szakminisztereknek, minek folyamánaként a Vallásügyi miniszterium 1921 nov. 30-iki átiratában elismerte a *Végrehajtó-Bizottságot*, s felhatalmazta a püspökségnélküli lutheránus egyházközségek végleges rendezéséig a zsinat-presbiteri luth. egyház ügyeinek vezetésére.

Az egyházalkotmány jóváhagyása azonban egyre késétt. Ezzel szemben belső egyházi akciók, aljas aknamunkák, alaptalan feljelentések, egynehány „elégedetlen” egyházközségnek a szász egyházzal kötött szerződése, a szászoknak a mostani kormánnyal kötött paktuma a zsinat-presbiteri alakulat elgáncsolására megértették a helyzetet. A *Végrehajtó-Bizottság* ebből az áldatlan helyzetből csak azt az egy kivezető utat látta, ha a belső szervezetnek s az egyházközségi, egyházmegyei és összegyházi szervezetnek, úgy a püspöknek a megválasztását is elrendeli. Ez meg is történt 1922 január 25-én. Viszont erre Banu miniszter urnak 1922 május 2-iki csattanós távirati rendelkezése látott napvilágot, melyben feloszlatta a *Végrehajtó Bizottságot*, betöltötte a püspök és a többi egyházi tisztviselők választását és a tatrangi főesperest, Szórády Lajost, adminisztrátorrá rendelte ki.

A kormánnyal ezután folytatott tárgyalások eredményeképp a püspök nélküli lutheránus egyház-

községek új Végrehajtó-Bizottságot választottak br. Ambrózy Andor és Frint Lajos aradi lelkész elnöksége alatt, majd a kormány kívánságának megfelelően 1922 szept. 29-én új alkotmányozó gyűlést tartottak Hosszúfaluban s az Ófelsége elébe terjesztett Egyházalkotmány félretevésével keserűségbe mártott tollal bár, de bizva a felelős tényezők ígérétében új egyházalkotmányt készítettek s azt újra beterjesztették a kormánynak.

A kormány válasza nemrég érkezett meg a Végrehajtó-Bizottsághoz egy leiratban, mely szerint a kormány úgy tartotta meg az ígérését, hogy a hosszúfalusi alkotmányon mindössze azt a csekélyke módosítást kívánja eszközölni, hogy elégedjenek meg a magyar lutheránusok püspökség helyett *fő-jőesperességgel*.

Az autonómiának ezzel az újabb égető sérelmével záródik le a zsinat-presbiteri alapon álló lutheránusok szervezkedésének eddigi története. Hogy erre a sérelemre mit és hogyan fogunk válaszolni: legelemibb emberi jogaikban megcsufolt és saját vérei által is elárult magyar, sváb és tót evangélikusok — a jövő kérdése.

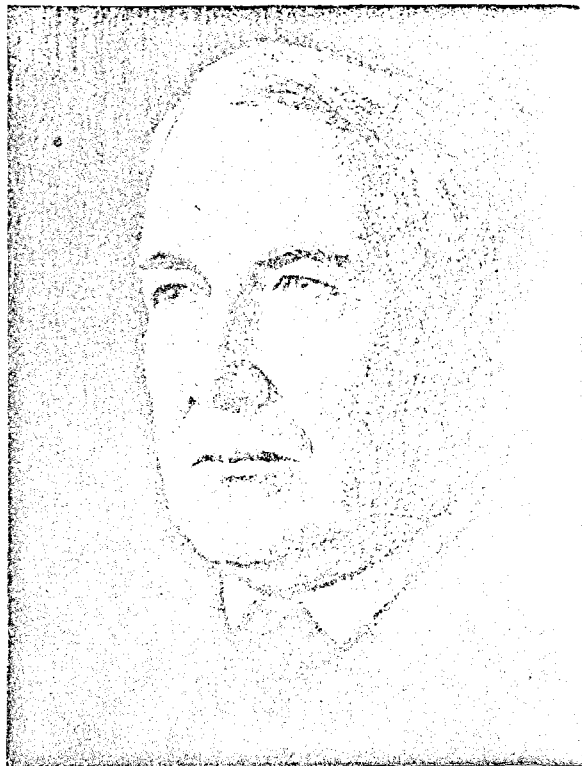
Bármilyen történjék is, egész evangélikus magyarságunkban él és lobog a meggyőződés, hogy igazságunk diadalra fog jutni! Ugy legyen!

Dr Fritz László.

KÜLFÖLD

Amerika mentőterve. Európa bonyolult, háborgó állapotát Amerikában is sokalni kezdik. Erre vall az a hír, hogy Harding elnök a külügyi bizottság tanácsára felszólította Amerika külföldi képviselőit: dolgozzanak az európai államokban egy új Népszövetség megteremtésén. Ugylátszik, Amerika a mostani Népszövetség működésével egyáltalán nincs megelégedve, ami nem is csoda, hisz Amerika, Németország és Oroszország nincsenek benne. Ha az új Népszövetség megalkul — mondja a hír — Amerika anyagi tekintetben is közre fog működni Európa helyreállításában. A francia ujságok nagy idegességgel fogadják Amerika közbelépésének hírért. Ez a közbelépés alkalmas volna arra, hogy Németországot megmentse a további szenvedésektől.

Az amerikaiak tervei iránt azonban nagy érdeklődést tanúsít Anglia. A két testvérország mind szorosabb együttműködést fejt ki. Nagy feltűnést kellett Bonar Lawnak, az angol miniszterelnöknek egy beszéde, amelyben kifejtette, hogy Amerika nemsokára erélye-

Harding

sebben fog beleavatkozni Európa ügyeibe és népszövetségtársat, maga mellett fogja találni Angliát. Hír szerint a beavatkozás módjáról máris sűrűn tanácskozik a két kormány.

Háborút jósólnak a franciák. A katonai adások ügyét mostan tárgyalják a francia szenátusban. A hadügyminiszter javaslatát az az aggodalom hatja, hogy a németek távolról sem szerelték le s lélekelt bosszúló hadjáratra készülnek. Amit nem tudnak Németországban elkészíteni, — mondta a hadügyminiszter — azt Oroszországban gyártják és gyűjtik össze. A hírszerzők Krupp-cégnél Oroszország déli részein hatalmas gyárak vannak, ahol ágyukat és municiót gyártanak. A német hadsereget könnyen kilehet egészíteni harminc hadosztályra, a rendőrség pedig ma is nagy erőt képvisel. Mindezekre való tekintettel Franciaországnak nagy szükség van seregére, amellyel legalább négyszáz kilométeres fronton harcot lehet kezdeni. A kormány háborús gondjait a megszállott területekről érkezett jelentések is szaporítják. A jelentések szerint nem mulik nap, hogy titkos fegyver-raktárakat föl ne fedeznének. Most még nem lehet tudni, hogy a németek nagy seregekkel támadnak-e, vagy apróbb csatározásokból fogják nyugtalanítani és kifárasztani a megszálló hadsereget — ilyen rémképekkel fokozzák a francia lakosság háborús hangulatát a francia politikusok. S közben perújabb megújabb német területeket hajtanak igába.

Olaszország hatalmi törekvései. A bracon Kronstädter Zeitung egy bécsi ujság nyomán feltűn-

méltó közléseket tesz Olaszország mostani külpolitikai törekvéseiről. A bécsi hiradás szerint az olasz faszisták központi intéző bizottsága január közepén Mussolini miniszterelnök és a szakminiszterek jelenlétében titkos ülést tartott. A kiszivárgott hírek szerint a gyűlésen főként Fiume jövőjéről és Jugoszlávia ellen való rendszabályokról tárgyaltak. A faszisták egyrésze amellett volt, hogy a Jugoszláviával kötött területi egyezményt nem kell megtartani s így rá kell kényszeríteni a szerbekeket, hogy háborút izenjenek Olaszországnak. Háboru esetére pedig szövetséget kell kötni Magyarországgal és Bulgáriával. Mussolini ellenezte ezt a tervet s rámutatott arra, hogy nagy visszatéttséget kellene az antant államai körében, ha Olaszország nyílt szövetséget kötne volt ellenfeleivel. Ő azt indítványozta, hogy küldjenek a faszisták bizalmi embereket a budapesti nemzeti szervezetekhez s tartsák ébren a háborus törekvéseket. Olaszország Magyarország számára Ausztria területén át szállítana fegyvereket. A bécsi lap maga sem ad teljes hitelt a titkos ülésekről szállingó híreknek. Való azonban, — írja a lap — hogy Mussolini nemrégiben nagy beszédet mondott a parlamentben, amelynek során kifejtette, hogy Olaszország nem engedi meg Magyarország újabb megszállását — francia példára. Azt is megállapítja a bécsi lap, hogy Olaszország újabban mind több jelét adja a magyarok iránt való rokonszenvének.

Egy francia író a csehekről. A *Magyar Kisebbség* című folyóirat nagyon érdekes összefoglalásokat szokott nyújtani a külföldi sajtó azon cikkeiről, amelyek a kisebbségi kérdéssel foglalkoznak. Legutóbb egy tanulmány kivonatát közli, amelyet Guy de Valous nevű francia tudós írt Csehország politikai módszereiről. Eddig is tudtuk, hogy a csehek nem dolgoznak kiméletes eszközökkel, ám a francia író megfigyelései valóban megdöbbentő képet nyújtanak az új ország elnyomó, türelmellen kormányzatáról. Megállapítja, hogy Csehország 16 millió lakosából csak 6 millió a cseh, négy millió német, 3 millió tót, 1 millió magyar, a többi megoszlik a ruthének, lengyelek, zsidók és egyéb népek között. A csehek a legnagyobb erőszakossággal kormányozzák a többi fajokat s ezzel dühös elkeseredést keltenek maguk ellen. Legnagyobb a tótok elkeseredése. Dr. Juriga tót képviselő mondotta egyik beszédjében: „Nekünk tótoknak három ellenségünk van: a zsidók, az ördögök és a csehek. A zsidó elveszi a pénzünket, az ördög elveszi a lelkünket, a csehek pedig elveszik a pénzünket is, a lelkünket is.” A francia író részletesen fölírja a Csehországhoz csatolt magyarság sérelmeit is. A magyarság sorsa a legkeservesebb — mondja, — mert büszke faj és a műveltsége jóval fölülte áll cseh elnyomóinak. Leírja, hogy a csehek hogyan hamisítják meg a népszámlálás eredményeit a

magyarság hátrányára s ennek alapján hány iskolát csuktak be. A földbirtok-reform jelszava egy cseh főhivatalnok szerint az, hogy: ki a magyarokkal! A magyar történelmi emlékek, szobrok ellen számtalan merényletet követtek el — a rendőrség oltalma alatt. S mindezek után Massaryk elnök nemrég kinyilatkoztatta: „a magyar kisebbség semmiféle elnyomatástól nem szenved, megmaradnak az iskolái, bírái stb.” ... Erre gúnyosan jegyzi meg a francia író: a csehek nagyon butáknak képzelik a franciákat, hogy minden hazugságot elakarnak hitetni velük. —

HÍREK

Szoigaljon példaképpen. Örömmel vettük és közöljük az alábbi tudósítást: Balázstól 7 kilométerre 2000 lelket számláló község Buzásbocsárd, melyből mi 700 magyar, 8000 hold határon elszórva 85 tanyán ujságot olvasó közönségünk egyáltalában nem volt. Most pedig a Magyar Nép 14 megrendelője közül 3 iparos, a többi szegény és gazdag földműves. Egyházáért, iskolájáért áldozni kész mindenkor. A változott viszonyok közetkeztében az állami iskola megszűntével azonnal felállította felekezeti iskoláját, nem várva a központ rendelkezéseit. Majdnem akkora terhet vállalt magára, mint a 30 leus adó. Ugy hogy most kevés pótlást kellett magára vállalnia, amit szívesen is tett meg. Olyan gazda is van, ki 10 véka búzát fizet a tanítójának. Mult évben építettük fel a Gróf Toldalagi Lászlóné által adományozott szép 5000 leu értékű belsőségre kántor-tanítói lakásunkat, melyhez a hívek 20.000 leu értékű kézi- és fuvarnapiszámmal járultak hozzá. A majdnem 1000 véka *tengeri magtár* mellé most alapítottuk meg a „*buzamagtárt*”, melyhez egy szóra 250 véka búzát adtak össze, rendelkezése lesz az egyetemes adó megváltása. 112 hold földünket vették el az agrárreform következtében, magtár-alapjainkkal akarjuk a nagy veszteséget pótolni. Novemberben szép Petőfi-ünnepélyt rendezett a tanító az iskolás gyermekekkel, a befolyt perselypénzt 210 leu rendelkezési helyére köldtük el. Hetenkint egyszer az ifjuság, egyszer a felnőttek részére tartunk összejevetelt, melyen ének, szavalat, felolvasás tartatik.

A szász képviselők küzdelme a parlamentben. Amint ismeretes, a választások alkalmával a szászok megegyezést kötöttek a kormánnyal, amely lehetővé tette számukra, hogy néhány képviselőt bejuttassanak a parlamentbe. El kell ismerni, hogy ezek a képviselők élénk és erélyes küzdelmet folytatnak a kisebbségi jogok védelmére. Az alkotmány tárgyalására is fölkészültek. Tájékoztató nyilatkozataik alkalmasak arra, hogy a jobberzésű román politikusokat a kisebbségek igények megnyerjék. *Róth* képviselő kifejtette az egyik bukaresti ujság tudósítójának, hogy az alkotmány nem vesz tudomást az öt milliót meghaladó kisebbségről, faj szerinti még meg sem említi azokat. A gyulafehérvári határozatokról, ámbár a parlament annak idején elfogadta és a király szentesítette — említést sem tesz az új alkotmány. Végtelenül súlyos sé-

relmek érik a kisebbségeket egyházi és iskolai kérdésekben. A szász képviselő arra a következtetésre jut, hogy ha a mostani parlament nem változtatja meg az alkotmány sérelmes intézkedéseit, akkor a kisebbségek számára nem marad más hátra, mint várni a jobb idők felvirradását, amikor jogaikat kivívhatják. A sérelmekbe azonban egy percig sem fognak beleynugodni.

Kis emberek igazsága. A földreform sérelmeit fájdalmasan ismerjük mindannyian. Am az eddig ismert sérelmeket is kiáltoán felülmulja az az elbánás, amely három kolozsmegyei község magyarságát érte. Ajton, Pata, Györgyfalva községek lakói még a háború előtt megvették a budapesti Altruista Banktól egy birtokot s az árát is hűségesen kifizették. Sajnos, a telekkönyvbe nem vezették be az átírást s így az elsőfoku agrárbizottság ezeket a kis parcellákat is kiszajátította. A kisgazdák a megyei bizottsághoz felebbeztek. Elhinni is nehéz, de így van: a megyei bizottság jóváhagyta az elsőfoku kiszajátítást és a szorgalmas kisgazdákat könyörtelenül megfosztotta becsületes szerzeményeiktől.

Szaporodnak a veszett kutyák. A kolozsvári Pasteur-intézet jelentéséből értesülünk, hogy a veszettség rohamosan terjed, alig képesek a sok jelenkezőt beoltani. Szomorú tünet, hogy a veszettség mérge mind erősebb lesz, a halálos esetek száma növekszik. Minden község tegye meg a lépéseket a baj megelőzésére.

Okuljunk a szász példán. Beszterce közelében Bátos községben az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesületnek szászrégeni tagozata egy téli gazdasági oktatást, ahogy a szászok nevezik, főiskolai tanfolyamot tartott. Az iskola két hetes volt, melyen az előadásokat szakférfiak tartották: Az iskolának 85 rendes hallgatója volt, kik a szomszéd községekből gyűltek össze, délelőtt 50-en, délután 100-an és este néha 300-an is hallgatták az előadást. Az előadások tárgyai a következők voltak: Ragályos állati betegségek és azok leküzdése. Szövetkezeti élet. A népművelődés feladatai. Az ember gyermekori napjai és Jézus élete. Mezőgazdasági kérdések (veitett képekkel). A nyelv, az erkölcs és a szokás. A népek ügyei. A szászok története. Az egyházi alkotmány. A szász ifjusági egyesület 1848-ban. A tüdőbaj és annak leküzdése. A telekkönyv. — Mind csupa olyan tárgyak, melyekről lapunk hasábjain mi is természetesen irtunk és amelyek terjesztésére unos-untalan kértük lapunk jó barátait s a magyar nép végvárakon lévő vezetőit. — Vajjon kik fogadták meg a jó szót, kik dicsekedhetnének el azzal, hogy a népért még annál is többet tettek, mint a mennyit a főnői példa a szász vezetőkről elárul?

Tájékoztató. Egy év óta működik Bukarestben (Str. Caragiale 15. szám alatt) az Erdélyi Segélyiroda, amely bármiféle kormányhatósági elintéztést igénylő ügyben felvilágosítást, segítséget nyújt csekély tiszteletdíj ellenében és mégis igen sokan intéztetnek el ügyeket felette drága kijárókkal vagy még költségesebben — személyesen. Azért mindenki önmagával tesz jót, ha Bukarestben intézendő ügye elősegítésével az Erdélyi Segélyirodát kéri föl. Különösen nélkülözhetetlen fontos segítséget tud nyújtani Aprár revíziós ügyekben. A segélyiroda mellett 3 tiszta, kényelmesen berendezett

szoba is áll a fővárosban megforduló erdélyi közönség részére. Az irodahelyiség a város központjában a királyi palotával szemben kiinduló Str. Roseti folytatásában levő Str. Saclilor 5 és Str. Caragiale 15 sz. sarkon fekszik. Vasutitól a 17-es villamosnak ez utóbbi utcában van megálló helye.

Emelték a bélyegilletékeket. A pénzügyminiszterium rendeletet adott ki, amely az adás-vételből keletkező nyugták és számlák bélyegilletékét tetemes módon felemeli. Az új rendeletet tájékoztatás céljából itt adjuk: 1. Ha az államnak, megyének, vagy községnek szállító iparos nyugtát állít ki, a nyugtán feltüntetett összeg fél százalékát kell bélyegben felragasztani és ezenkívül 25 banis társadalmi segélybélyegget. 2. Ha a szállítás valamilyen szerződésen alapul, akkor 1 százalék forgalmi adót be kell fizetni, a számla egy fél százalékát kitevő bélyegget kell felragasztani és 25 banis segélybélyegget. Ha alkalmi szállításról van szó és nyugta helyetti számlát ad a szállító, arra az 1. pontra kitüntetett bélyegek ragasztandók és még egy 10 banis számlabélyeg. Ha a 2. pontban kitüntetett esetről van szó és számlát ad a szállító, akkor a feltüntetett bélyegen kívül szintén egy 10 banis számlabélyegget kell felragasztani. Az államnak, megyének vagy községnek szállító iparos vagy kereskedő, ha a szállított áru értéke 4 leunál nagyobb, minden esetben számlát és nem nyugtát állítandó ki, amely az 1. pont szerint bélyegzendő fel. Ingó dolgok eladásánál ezenkívül az érték 1 százaléka forgalmiadó (taxa de inregistrare) címén befizetendő. Ingatlanok eladásánál 5 százalék illeték fizetendő. Erdőberleti szerződéseknel az egy évi bér 1 százaléka szorzandó a bérleti évek számával. Ha a bérlet hosszabb ideig tart mint 20 évig, akkor is csak 20 évre számítandó az 1 százalék díj. Az új bélyegtarifa január 1-én lépett életbe.

Mi az a zártkörű mulatság? Egyik tudósítónk írja a következő történetet. A faluban mulatságot rendeztek, mégpedig kifejezetten zártkörű mulatságot. Meghívókat küldöttek szét a szomszéd falvakba is. Az egyik főszereplő a mulatság elején azt kívánta, hogy dobszóval is hívogassák meg a közönséget.

— De hiszen, ha dobszóval hívjuk a közönséget, akkor nem lesz zártkörű a mulatság! jegyezte meg a főfő rendező.

— Már hogyan lenne zártkörű? csodálkozott a dobszó indítványozója — zártkörű lesz, mert zárt helyiségben tartjuk, nem pedig a *gyepen*.

Kulturális mozgalmak.

A kusalyi ref. Dalkör febr. 11-én szépen sikerült műsoros estét rendezett, melynek műsorán két egyfelvonásos, két dialóg és egy monolog s a Dalkör énekszámái szerepeltek s szereztek kellemes perceket a közönségnek. Az estély jövedelme az Orgona-alap és a hadiárvak javára fordított. A Dalkör a többször tartott — mulatság nélküli — látogatott műsoros estélyeken kedves szórakozást nyújtott a közönségnek, mikor a község román nyelvű lakosai is megjelentek.

A szilágykerdeli ref. Dalkör február 18-án műsoros estét rendezett. A változatos és gazdag műsor,

melyen egy felvonásos darabok, monológok, szülő ének s a Dalkör négyyszólamu énekszámái szerepeltek, jól sikerült. A betanítás és rendezés munkáját Sándor Albert tanító végezte. Az erkei ifjuság egy évtizedes szünetelés után életjelt adott magáról s bizonyosságot tett életrevalóságáról.

Az avasujvárosi műkedvelő ifjuság febr. hó 11-én délután 4 és este 7 órai kezdettel a Hitelszövetkezet nagytermében a helybeli református egyház és iskola javára jótékonycélu műsoros előadást, majd annak végeztévéől sikerült tarsangi bált rendezett. A műsort — Sepsy István talpraesett konferálása után — Fenyves Sándor „Cigány a bíró előtt” című humorban gazdag vigjelenete nyitotta meg, amelynek előadásával ifj. Nagy Ambrus, Dudás György, Hajdu Gerzson szereplők a hallgatóság tapsviharát érdemelték ki. Ezután Virág Gyula kedves népsziműve, a „Piroska”, amelynek előadásánál Kallós Ida, Bartos Ida, id. Nagy Ambrus, Kallós Károly, Bocsó Károly, Vass Albert, Ludróczky Sándor, Kallós István, Bartos Ambrus, Kádár Ilka, Koncz Erzsébet, Dudás Mihály, Czire Eszter, Ferenczy Berta rátermettségükkel, tetszetős játékokkal működtek közre. Varró Mózes és Dr. Percz Sándor egy dialógot. — Vörösmarty Mihály „Marót bán” című drámájából egy részletet — reprodukáltak. Előadásra került továbbá: Somlay Károly „Bálint bá irni tanul” című falusi komédiája, amelyben szereplő Kovács Jolán, Pajzos Gyula, Dudás, Bertalan nagy sikert arattak. A műsor Dezső József „Ibolyka” című szellemes vigjátékával ért véget, amelyet az egyes szereplők — Hady Margit, Melegh Erzsébet, Katona Szeréna, Melegh Margit, Percz Vilmoska, Sepsy István — temperamentumos játéka művészi színvonalra emelt. A gazdag műsor természetesenigen szép anyagi és erkölcsi sikert eredményezett. Ugy az előadáson, mint a táncmulatságon nagyszámbavettek részt a környékbeliek is.

A büni ifjusági egyesület református tagjai Szabó Endre ref. kántortanító vezetése mellett február hó 10-én nagy sikerrel előadták Tóth Ede „A falu rossza” című népsziművét. A darab szereplői szép játékokkal gyönyörködtették a közönséget. Az előadás üszta jövedelme a ref. ifjusági egyesület javára fordítatott.

A datki Dávid Ferencz Egylet 1923 február hó 21-én 14 számból álló műsor keretében áldozott Petőfi emlékének, Reichert Károly tartalmas felolvasása után Kóródi Anna, Tóth Lőrinc, Szén M. István és Szén Kata Petőfi költeményeket szavaltak igen szépen. Petőfi Faluvégén kurta kocsmá című versét igazi hűséggel elevenítették meg: Szén Kata, Salamon Mária, Koródi Anna, Marosi Mária, Baga I. Sándor és Komán Mózes. Szén Mihály elkész: Szabolcska Mihály „Petőfi lelke” című költeményét adta elő nagyhatással és teljes átér-

zéssel. Közben a fiatalság vegyes kara Kovács Gyula tanító vezetése mellett: Juhász legény és Nem ver meg engem az Isten című népdalok előadásával gyönyörködtette a jelenvoltagekat. Baga I. Sándor és Szén András szülő éneke igen kellemesen hatott a hallgatóságra. A műsor Gyalay Domokos „Az új bíró” című páros jelenetével fejeződött be, melyet rendkívüli hűven jelenítettek meg: ifj. Szén J. János és ifj. Szén Mihály, folytonos tapsra és kacajra indítva a közönséget. Az előadás teljes sikere: Szén Mihály elkész és Kovács Gyula tanító érdeme, akik nagy odaadással tanították be az estély szereplőit. A husvétii ünnepre a „Nőszövetség” készül egy műsoros estély megtartására.

Felsőcsernátoni ref. ifjuság Bajka Gerő és Páljános József felekezeti tanítók vezetésével febr. 11-én nagy sikerrel ügyesen adták elő Csepreghi Ferenc *Sárgacsikóját*. Az előadás, a csikósok népviseletes, a Páljános által festett pompás Tisza-menti kép odaringalta a nagy számban érdeklődő közönséget az üde, tiszta levegőjű magyar Alföldre.

Az ifjak a pompás sikerű előadás tiszta eredményét a ref. egyháznak adták át iskola, illetve népház építésére. Illesse széleskörű elismerés a népnevelő és megtartó nemis munkálkodást.

Ahol a nép megérti és követi papjainak, tanítóinak jóra intó szavát — ott ifjuság és szülők gazdagodnak lelkiekben, a társadalom halad a jó rend és boldogulás útján. Hisszük, hogy Felsőcsernátonban is a lelkes kitartás megtermi gyümölcsét s a tervelt Népház fogadja nemsokára ölébe a falu apraját-nagyját, dicsőségére a községnek és magyar fajunknak.

NITROGEN
R.-T.
DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb tavaszi trágya a **MÉSZNITROGÉN.**

ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,

Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület
Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.

Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad
ifj. Klein Lázár Nagyvárad

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI TUDOMÁNYOK

Mit tegyünk juhtartásunk haszná- gyarapítására?

Irta: Dr. Szentkirályi Ákos.

Sok mindenre kell a gazdának ügyelni, ha juhait gyapjura jól megismerni és helyesen osztályozni akarja, hogy azután a legmegfelelőbbeket választhassa magának, vagyis szaporításra.

A kevés juhot tartó gazda ne mulassza el nyírás előtt szemügyre venni mindenik juhát, megfigyelni a nyírást és a lenyírt bundákat kiterítve is megvizsgálja.

Mustrára megért az a juh, melyik a nyírás előtt elhullatta vagy hullatja gyapját a nyakról, hátról, oldalakról, ha csak nem valami elmúlt betegség, avagy a hosszú téli éhezés utáni bőlegelő az oka. A gyapjuhullatást a bárány is öröklí. Az ilyen állatokról kevés gyapjut nyír a gazda, akinek pedig az érdeke, hogy mindenik juha lehetőleg sok, jó gyapjut adjon.

Nagyságához mérten az a juh fog sok gyapjut adni, melyik jól benőtt, és a gyapju jó tömött, sűrű. Valamint az a legelő táplálja bőségesen az állatokat és azon a réten fogunk sok szénát gyűjteni és ott kicsi a füvet nem termő kopasz, vagy bokrokkal borított terület, melyiken sűrűn állanak a jó fűszálak, azonképpen annak a juhnak fog többet nyomni a mázsán bundája, melyiknek nyaka a fejbubjáig gyapjuval benőtt, az oldalak pedig a rövid szőrrel fedett lábukig és a hason amennyire csak lehet, gyapjuval borítottak. Ha ezen a területen mindenütt jó sűrűn nőnek a gyapjuszálak, tehát ha tömött a gyapju, meg leszünk elégedve a termés mennyiségével.

A termés azonban jó is kell, hogy legyen, különben a fonó-szövő háziasszony sokat fog boszankodni és a piacon is kevesebbet kapunk gyapjunkért. Ezért ne sajnálja senki a fáradságot és két kézzel belemarkolva a bundába, nyissa szét legalább a hátton, a faron, a vállakon és a combtájon.

Curkán-juhoknál megkívánjuk, hogy ezeken a helyeken mindenütt sok, finom szál legyen a durvább hosszú szálak között; megkívánjuk, hogy jó tömött legyen, jó hosszú legyen a gyapju mindenütt. Jól ügyeljük meg, hogy a combokon, avagy más helyen nincsen-e összegubancolódva a gyapju a bunda aljában. Ez a nagy gyapjuhiba cigája juhainknál is előfordul néha a bunda nagyrészében; a bőrhöz közel a gyapjuszálak úgy összekuszálódnak, valóságos nemez-

lepényt alkotva (olyant, mint amilyen a halina), hogy széttépni sem lehet. Az ilyen gyapju tönkre teheti gyárban a gyaratoló gépeket, a gyapjuszálak darabok tépetnek és sok hulladék marad a fésülés után. Háziasszony is csak úgy tudja az ilyen gyapjut feldolgozni, ha a nemezült részeket különválasztja.

Cigájainknál ügyeljünk, hogy a bunda mindenütt jó tömött legyen; hogy a gyapju ne legyen egyhelyesebb, rövidesebb, máshelyt hosszabb és kivált arra ügyeljünk, hogy a vállakon és a faron levő gyapju között ne legyen szembeütő nagy különbség. Jól ügyeljünk arra is, hogy a gyapju mindenütt tiszta fehér legyen, a több-kevesebb, foltonként vagy elszórtan nőtt fekete szálakat csak a bunda nyitásával láthatjuk. Az ilyen nem tiszta fehér gyapjut nem tudja a gyáros fehér kelmék, avagy más világosszínű kelmék készítésére használni.

A gondos gazda nyírás közben is megügyel juhait. Látni fogja, hogy egyiknél másiknál a bunda kisebb-nagyobb részét csak néhány gyapjuszál köti a bőrhöz. Ezeken a helyeken a curkánoknál a legtöbb finom szál már elvált és a bunda aljában annyira összehagyott, hogy csak nehezen lehet fonásra elkészíteni a gyapjut. Hátára fektetve a juhot, látni fogja a gazda, hogy az egyik juhánál a has szélén túl a gyapjuval benőttek az oldalak, a másiknál pedig nem csak a has, hanem az oldalak alsó széle is csupasz. Hogy biztosra megtudjuk, melyik juhunk ad több gyapjut, melyik kevesebbet, mindenik juhunk ismerni kell a bundáját. A mérleg megmondja az igazat. Semmiesetre ne elégedjünk meg, ha curkán-juhaink egyre-másra 2¹/₂ kilónál kevesebb mosatlan gyapju adtak; báranygyapjut nem számítva. Cigájainktól is megkövetelhetjük, hogy a bárányok nélkül egyre-másra 2¹/₂ kiló mosatlan gyapjut adjanak, ha azonban sok eső, sok szél érte a nyáját, kimosta, kiszáritotta a bundát, 2¹/₂ kilónál kevesebbel is megelégedhetünk. Aki jól akarja megtanulni a gyapju dolgát, okosan teszi, ha a lenyírt bundát is figyelmesen megnézi mielőtt összekötözi és megméri, szétszedni azonban nem szabad a bundát. Nyírt része felől nézve a bundát, sok mindent észrevehet, akinek nem volt alkalma nyírás előtt jól szemügyre venni juhait. Curkánjuhoknál például megállapíthatja, hogy sok finom szál tömötteti a gyapjut, avagy csak kevés található közöttte. Cigájainknál csodálkozva láthatja, hogy kívülről nézve a fehér bunda gyapját, sok fekete szál tarkítja. Ugyszintén észreveszi a lenyírt bundát vizsgálva, hogy nagy területen, avagy csak kis részen gubancolódott össze a gyapju. Ez a gyapjuhiba éppen úgy, mint a gyapjuhullatás, tapasztalt gazdák állítása szerint öröklődő hiba.

Terményárak. Takarmányféléket legujabban csendes tempóban a régi piacra, Bécs felé kezdenek szállítani. Az osztrák korona ugyanis újabban meglehetősen állandó árt mutat és így biztosabb üzleti alappá vált, ha értéktelenebb is, mint a cseh korona. Csehország felé nagyon megcsappant a termények kivitele, mert ott kedvező volt a termés, és mert pénzügyileg is bizonytalanná vált a cseh piac, amióta oly sok nagykereskedő bukik bele üzleteibe. Belföldön csak a buza ára mutat állandó emelkedést; buza után oly nagy a kereslet, hogy azt a kínálat megközelítőleg se tudja kielégíteni. Rozsot csak a szeszgyárak vásárolnak. Megindult azonban olajos magvak után a kereslet, mivel ezeknek kivitelét nemsokára megengedi a kormány. Vagontételes vásárok esetén a termények mázsájáért a következő árakat lehet elérni: 76 kütös regáti buza 435, erdélyi rozs 330—340, ótengeri 425—430, új tengeri száraz 400—410, jó zab 420, árpa 375, regáti repce 850—900, repceolaj 3000, napraforgó olaj 3000—3200.

Az állatkivitel rendezése. Nagy aggodalmat keltett gazdasági körökben az a hír, hogy az állatkivitel hosszú időre be fogják tiltani. A kereskedelmi miniszter nyilatkozata szerint csak ideiglenes betiltásról lehet szó, sőt a kormánynak az a törekvése, hogy a szarvasmarha kivitelét mennél jobban megkönnyítse. A künnlevő engedélyek érvényességét azonban júniusig föl fogják függeszteni. A cél az, hogy a kiviteli illetéket az egész vonalon fölemeljék. Hír szerint egy darab szarvasmarha után 5 ezer leu kiviteli vámot kell majd fizetni.

A bor kiviteli illetéke. Bukaresti hír szerint az országgyűlés törvényjavaslatot fogadott el, amely szerint a bor kiviteli illetéke némiképpenni csökkenni fog. Az új illeték 75 bani lesz literenként. Itt jegyezzük meg, hogy a kormány a bor kivitelét Oroszországba megengedte, ami talán némi föllendülést fog adni a régóta pangásra kárhóztatott borkereskedelemnek.

Halálos rém — ajtónk előtt!

A kiütéses tifusz.

Mult számunkban Dr. Kántor Lajos megrázó képet festett a kiütéses tifusz oroszországi pusztításairól. Sajnos, ez a rémes betegség nálunk is mind sűrűbben jelentkezik. Kérésünkre orvosi munkatársunk tüzetes ismertetést írt róla.

A kiütéses tifusz (vagy más néven foltozós tifusz, éh-tifusz, háborús tifusz, kiütéses láz) a legalattomosabb, legveszedelmesebb, rendkívül ragályos és jellemző kiütéssel járó fertőző betegség, melyet a beteg testén élősködő rovarok (legfőképpen a ruhatetű) közvetít és terjeszt.

A kiütéses tifusz pusztításai. E fertőző betegség a történelem tanúsága szerint minden olyan időben, midőn az emberiséget éhínség, háború vagy más csapás győztörte, felütötte fejét és kegyetlenül pusztított az egész bizonyosra vehetjük, hogy a történelemben leírt, minden háborúnál pusztítóbb járványok nagy részének éppen a foltozós tifusz volt az oka. Nagy pusztítást okozott Európában a 17. században a 30 éves háború idején; de nem kevesebb áldozatot szedett a napoleoni háborúban (1877—78), csaknem 44.000 ember pusztult el kiütéses tifuszban, míg fegyver által csak 34.742. A tömegnyomor, éhség, zsúfoltság, piszok elősegítik megjelenését. Inség és háború utáni években nem egyszer dühöngő járványokká fajulnak el. E betegség iránt (kivéve a csecsemőket) mindenki fogékony. Egyszeri átszenvedése azonban az egész életre mentességet nyújt, másodszori megbetegedés még nagy járványok idején is a legnagyobb ritkaság. A halálozás aránya mindig a járvány jellegétől függ. Az elmúlt világháborúban a halálozási arány 17% volt, a fogolytáborokban (!) sokkalta több.

A kiütéses tifusz tehát mindig tetézte a nyomort, a szenvedést, a pusztulást s mivel sokszor a háború pusztításaihoz hasonló, vagy azt felül is muló írtó munkát végzett (amint az említett példából is láthatjuk), elődeink „hadmása” néven is nevezték. (Hadmása, vagyis pusztító, mint a had). Érdemes a megemlékezésre, hogy a középkor végén, a török háborúk idején a német zsoldos hadsereg Magyarországból hurcolta szét Ausztriába s Európa más részeibe is e betegséget s emiatt az akkori külföldi orvosok „magyar betegség”-nek, vagy „pannóniai láz”-nak keresztelték el. Ezen történelmi nevezetességet azonban a magyarok legkevésbé érdemelték meg, mert tulajdonképpen eredetileg Italiából hurcolták be Magyarországra, a „dicsőség” tehát nem a magyarokat, hanem a magukról elhárítani akaró taliánokat illeti meg. A 19. században Magyarországra viszont *mindég Ausztriából* hurcolták be és sokszor oly pusztításokat okozott, hogy pl. 1808—9-ben 75 orvosnak is kioltotta életét. El lehet gondolni, hogy mily nagy lehetett a pusztítás a lakosságban, ha ennyi orvost szedett áldozatul.

A foltozós tifusz manapság Európában csak Anglia egyes részeiben, Oroszországban, Galiciában és Ó-Romániában fordul elő *állandóan* s mindig csak ezen országokból hurcolják be a mentes országokba.

A betegség előidézője. A betegség tulajdonképeni előidézőjét ma sem ismeri az orvostudomány, de kétségtelennek látszik, hogy a betegség fertőző anyaga a beteg vérében levő baktérium. Ezt a mérges anyagot a ruhatetű csipése közvetíti tovább, sőt az is bizonyos hogy ez a fertőző baktérium a tetű testében bizonyos átalakuláson (érés folyamaton) megy keresztül, ami

abból látszik, hogy a fertőzött tetű csipése az egészséges embert csak néhány nap múlva betegíti meg.

A kiütéses tifusz tehát nem ragad át egyenesen egyik emberről a másikra, hanem a fertőzést a tetű közveitől oly módon, hogy a beteg vérével szívja magába a betegség bakteriumát s aztán egy egészséges embert megcsipve, e csipésével beoltja az egészséges emberbe a betegség előidézőjét. Ebből pedig az következik, hogy minél több tetű van az emberen és minél hosszabb ideig marad a testen, annál nagyobb a megfertőzés veszélye; beigazolást nyert az is, hogy a ruhateetű, ha egészséges testre kerül, azonnal csip és így a beteggel való rövid érintkezés is éppen elegendő a megfertőzésre. Hogy miképpen lehet a betegséget felismerni s hogyan lehet védekezni ellene, arról jövő számunkban fogunk szólni.

Dr. Gergely Endre.

Iparosok együttes mozgalma.

Az ipartörvény reformját, melyet eddig az erdélyi iparosok sürgettek oly kitartással, most már a regáti kézműiparosság is sürgeti. Az erdélyiek többszörös megmozdulása eddig eredményre egyáltalán nem vezetett, felirataikra még választ se kaptak. A bukarestiek a mozgalomból kifolyólag küldöttségileg keresték föl a munkaügyi minisztert és ott előadták kívánságaikat. Így szükségesnek tartják a munkaügyi miniszterium átszervezését és elkülönítését. A hazai ipargazdaság fejlesztésére nézve szükséges, hogy ez a miniszterium forrása legyen minden munka- és ipari rendezésének. A miniszter helyeselte a küldöttség kívánságát és megígérte, hogy a kézműiparosság ipari érdekeit mindig megértéssel és támogatólag fogja kezelni. A regáti kézműiparosság vezetősége ez a kalommal ipari hetilapjában a következő kívánalmakat állítja fel: Feltétlenül szükséges az ipartörvény reformja. Elhalaszthatatlan a kisipar hitelügyének végleges rendezése és a munkásbiztosítás korszerű, méltányos rendezése. Biztosítandó az iparnak a belöldi és külföldi piac. A kisipari szállításoknál a C. F. R. tarifáit számottevően kell leszállítani. Kötelezővé kell tenni az aggkori- és rokkantsági biztosítást. Részesüljön a kézműipar az állami támogatásban. Iparügyi tanácsok (kamarák) állítandók fel. Kedvezmények adandók a nyersanyag és égéanyagok (szén, petroléum, földgáz) használatánál. A munkások munkaideje rendezendő. Egészségügyi ellenőrzés a műhelyekben és gyárakban. (Ezeket a kérdéseket lapunk egyik előző számában részletesen ismertette dr. Dévald.)

Elégedetlenség és tiltakozás az adókiivetések ellen az iparosok és a kereskedők között. Kolozsváron március 4-én délután a „Reuniunea“-ba csoportosult iparosok és kereskedők nagy tiltakozó gyűlést tartottak a városlan adókiivetések miatt. Ennek az ipari és kereskedelmi művelődési egyesületnek mozgalmára az adott okot, hogy a múlt héten a kereskedők és iparosok fölhívást kaptak arra nézve, hogy öt nap alatt 5, 15, 50, sőt 100 ezer leus adókat fizessenek be. A gyűlésen egy bizottságot alakítottak, mely a kereskedők sérelmeit emlékiratban terjeszti a kormány elé.

Husipar.

Kolozs megyéből a magyarláposi piacról van friss jelentésünk. Ott a legutóbbi heti piacon nagy felhajtás volt szarvasmarhában, különösen a fejős teheneket keresték. Egy jó fejős tehén ára 5000 leu volt. Zsirartés nem volt a piacon. Egyéves rideg sertés 1300—1400 leu. Zsir 75, faggyu kilója 18—19 leu. Borjubőr kilója 26, szehezbb bőrök 27—28 leu. Róka 850—900, farkas 1100—1200, nyest 2200—2500, vidra 2200—2400, vadmacska 250—300.

A kolozsvári piacon élmarha árak kilóra élő-súlyban: I. rendű ökrök exportra való 20, I. rendű t-hén 18—19, II. rendű szarvasmarha és nevendékialiat 9—10, szopóbőrjü jó minőség 15, gyengébb 12—13. Nyersbőrök kilóra: Nehéz bőrök: 26 kg.-ostól fölfelé 34—35, könnyű 8—25 kg.-ig 28—29. szopóbőrök 7 kg.-ig 37—38 leu; bivalynál 20%-kal a fenti súlyok és árakhoz viszonyítva mérsékeltebbek az árak.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár 1923. március 6. —

1 dollár	= 217.—	leu
1 francia frank	= 13.25	"
1 svájci frank	= 41.—	"
1 font sterling	= 1010.—	"
1 líra	= 10.25	"
1 cseh korona	= 6.30	"
1 dinár	= 1.95	"
100 német márka	= 1.50	"
100 magyar korona	= 7.50	"

Britisch import

Strada Motilor

(Monostori-u.) 4.

Angol szövetek. Tea.

MULATTATÓ

Aranyeső — Nélküled.

Aranyeső pergett a rétre,
A sok, sok kicsi margarétre.

A selymes, zöldszínű füvek
Aranyban mosták fejüket.

A szirmok mind aranyban áztak
És aranyborból lakomáztak.

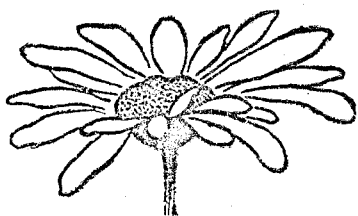
Aranyban fürdött szerteszét,
A föld, a fák, a táj, az ég.

A kis patak a rétek alján
Aranyban csillogott. S legalján

Aranyként fénylett a homok.
Sohase volt még csillogóbb.

Minden arany volt, minden, minden,
És mégis hiányoztál innen.

Walter Gyula.

Hasznos orvosság.

Műsártos, veszekedő felesége volt a szé-
kelynek; pörölt mindenért, akármit csi-
nált. El is volt kénytelenedve a szegény
atyafi. Panaszolta a bajt fűnek-fának.
Meghalotta ezt a helybeli gyógyszerész,
ki mindig hajlandó volt a tréfára és egy
ember áhál megüzentette, hogy jöjjön
csak hozzá, mert van neki nyelvesség
ellen való orvossága. Kap rajta a szé-
kely s be is állit nemsokára azért a nyelvesség ellen való
orvosságért. A gyógyszerész ismervén már az ügyet,
nem szól semmit, csak odaáll az atyafi elé s amugy
stenesen pofoncsapja.

— Barátom — mondja — az ellen a betegség
ellen csak ez az orvosság van. Ezt vigye haza, adja
be a feleségének, de miután nehezen hiszem, hogy
egy adag használna, vigyen még egyet. Azzal tulfelől
is pofonvágja a szé-
kelyt.

A szé-
kelynek csak úgy hányt a szeme a zöld
karikát, de azért nem szólott semmit. Megköszönte és
elment. De a miért nem szólott, az még nem azt teszi,
hogy a kölcsönről lemondott volna.

Nem sokáig kellett várni. Amint belépett az asszony,
mindjárt korholni kezdte. A szé-
kely sem sokat teke-
tóriázik, hanem úgy vágja pofon az asszonyt, hogy az
csak beesett az ágy alá. És tényleg úgy látszik, hogy
az orvosság ugyancsak használt. Azóta nem volt több
szó a házban.

A szé-
kely néhány nap múlva ismét beállit a gyógy-
szertárba.

— No hát — kérdi a gyógyszerész — használt
az orvosság?

— Engedelmet kérek a naccságától, eppeg, hogy
jól használt. Mihelyt beadtam neki az egyik porciót,
abban a helyben jobban lett. A másikra nem is volt
szükség, azt visszahoztam a naccságának — s azzal
ő is jól pofon teremtette a patikást.

Kert tulajdonosoknak, mageláru-
sitóknak ajánlok legfinomabb

karfiol magot

olcsó árban. — Veteménypalán-
ták, virág palánták, futó rózsák
gúmmók árjegyzék díjtalan.

Gáspár István kertészete.

Olthévíz (Hoghíz) Nagyküküllő megye.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Dr. Nagy Endre tudatja lapunk olvasóival,
hogy a kínai kigyóból az idén több eladó kész-
lettel nem rendelkezik. Eddigi megrendelőinek
köszönetét és szerencsekívánatait küldi.

D. S. Világos. Köszönjük a 2 új előfizetőt, lap részükre
megy. — W. I. részére ezután tisztelet példányt küldünk.
Hálával vesszük elismerő sorait. Igyekszünk ezután is
minden erőnkkel megfelelni a bizalomnak. — B. J.
Hegyközszentimre. Előfizetése 1923. ápr. 15-én jár le.
Naptárak csak akkor küldhetők, ha egész évre történik
az előfizetés. — Usoni ref. olvasó egylet. Ha jó gaz-
dasági szaklapot akar, rendelje meg az „Erdélyi Gazda”

cz. lapot (Kolozsvár, Attila uica 10 szám) Az Ismeret-terjesztő közlemények lapunk mult évi 44-ik számában kezdődtek és folytató'ag következnek. Ezen közlemények összefoglaló keretében megírágyalhatók. — Sz. I. *Érszöllős*. A küldött 44 Leut folyó évi előfizetés díjába használtuk fel. Előfizetés folyó évi decz, 31-én jár le. *Id. F. A. Szentistván*. A küldött 22 Leuból 11 Leut a mult és 11 Leut a folyó évre számolunk el. Előfizetés ápr. 1-én jár le. — *F. P. Erzsébetváros*. Most küldött 44 Leuból 22 Leut a mult és 22 Leut a folyó évre könyvelhük el. — *D. D. Homoródjánosfalva*. Naptárt mult év decz. 18-án Sigmond József unit lelk. ur czimére megküldöttük. — *O. M. Petenye*. Nevezett cikk szerzője nem orvos, hanem mint volt egyetemi magántanár lapunkban éleltudományi kérdésekkel foglalkozik. Kolozsvárt van egy igen kitünő röntgen-gyógyász orvos: dr. Feszt György (rendel Vesselényi M. u. — Calea Reg. Ferdinand 31. sz. d. e. 9—10, d. u. 3—5).

Olvasóink figyelmébe

ajánljuk az alábbi árjegyzéket:

100 drb. 6 lapos füzet (szépírás, diktandó, vagy számtan	---	L.	80.—
100 drb. 8 lapos füzet, kiünő minőségű	---	"	140.—
100 iv fehér írópapir	---	"	35.—
12 drb. ceruza	---	"	10.—
12 drb. ceruza kitünő minőségű	---	"	15.—
100 drb. palavessző	---	"	45.—
1 drb. palatábla L.	---	"	10, 12 14.—
1 doboz toll (144 drb.)	---	"	65.—
12 drb. toll	---	"	6.—
12 drb. tollszár	---	"	20.—
10 drb. levélpapír, 10 bélelt boríték	---	"	650
100 drb. levélpapír, 100 " " "	---	"	60.—
100 drb. levélpapír, 100 fehér boríték	---	"	40.—

Szállítás póstán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése ellenében. Szállítás és csomagolás ingyen. Ugyanott mindenféle írószersz és könyv olcsón kapható.

Megrendelhető kiadóhivatalunkban, vagy a

Minerva Irodalmi R.-T.-nál

Cluj—Kolozsvár, Mária királyné-u. 1. szám.

A Minerva Irod. és Nyomdai Műintézet R.-T.

könyvesboltjában Kolozsvár, Str. Reg. Maria 1. kaphatók a következő ref. egyházi művek:

Beke Sámuel: Vasárnapi beszédek I.	---	15 L
Bod és Benkő: Egyházi törvénykeztető	---	15 "
Egyházi beszédek	---	15 "
(Kálvin halálára)	---	10 "
Herpelei: Isten ígéje	---	15 "
Jancsó: Beszédek I.	---	20 "
Káté	---	5 "
Kovács: Egyházi beszédek	---	10 "
Medgyes: Eredeti halotti imák	---	15 "
Eredeti egyházi beszédek	---	15 "
Mihályi: Egyházi beszédek	---	20 "
Nagy: Szent történetek	---	10 "
Péterfiy: Beszédek I.	---	10 "
" " III.	---	10 "
" " IV.	---	10 "
" " V.	---	10 "
" " VI.	---	10 "
" " VII.	---	10 "
Sükösd: Halotti beszédek	---	10 "
Szász Károly: Protestáns egyházi tár 1/1 füz.	---	15 "
1/2 " " "	---	15 "
Tómpa Mihály: Egyházi Beszédek I/II.	---	50 "
Vadas: Egyházi beszédek I.	---	15 "
Wolffarth: Új testamentum magyarázata I/II.	---	100 "
Új szövetség (kis biblia)	---	20 "
Károly: Szent biblia ó- és új szövetség	---	70 "
Nagy Péter: Konfirmációs káté	---	10 "

Eladó 20 család méh

elsőrendű országos méretű kaptárral. Cim a kiadóhivatalban.

Olvassa a „Pásztortűz“-et.

Nyomtatott a Minerva r.-t. könyvnyomdai műintézetében, Cluj—Kolozsvár, Str. Regele Maria (Deák F.-u.) 2.

Gazdasági gépek és eszközök.

Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

A „Glausch“-féle „Haematicum“ aromaticus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva

vérszegénység, sápadtság,
étvágytalanság és gyenge
testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőlet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.